

Брюксел, 1.2.2017 г.
COM(2017) 48 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Доклад относно функционирането на европейския пазар на въглеродни емисии

Съдържание

1.	ВЪВЕДЕНИЕ	3
2.	ИНФРАСТРУКТУРА НА СТЕ НА ЕС	6
2.1.	Обхванати дейности, инсталации и оператори на въздухоплавателни средства	6
2.2.	Регистър на ЕС.....	8
3.	ФУНКЦИОНИРАНЕ НА ПАЗАРА НА ВЪГЛЕРОДНИ ЕМИСИИ ПРЕЗ 2015 г.	10
3.1.	Предлагане: квоти, пуснати в обращение	10
3.1.1.	Лимит.....	10
3.1.2.	Издадени квоти	11
3.1.2.1.	Безплатни квоти	11
3.1.2.2.	Програма NER300	14
3.1.2.3.	Тръжна продажба на квоти	15
3.1.2.4.	Дерогация от задължението за предоставяне на квоти на електроенергийния сектор само чрез продажба.....	17
3.1.3.	Международни кредити.....	21
3.2.	Търсене: извадени от обращение квоти	22
3.3.	Постигане на баланс между предлагането и търсенето.....	23
4.	ВЪЗДУХОПЛАВАНЕ	27
5.	НАДЗОР НА ПАЗАРА.....	29
5.1.	Правно естество и данъчно третиране на квотите за емисии.....	30
6.	МОНИТОРИНГ, ДОКЛАДВАНЕ И ВЕРИФИКАЦИЯ НА ЕМИСИИТЕ.....	31
7.	ПРЕГЛЕД НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ МЕРКИ В ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ.....	35
8.	СЪОТВЕТСТВИЕ И ПРИЛАГАНЕ	37
9.	ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПЕРСПЕКТИВИ	40

1. ВЪВЕДЕНИЕ

От 2005 г. насам схемата за търговия с емисии на ЕС (СТЕ на ЕС) е в основата на стратегията на ЕС за намаляване на емисиите на парникови газове от промишлеността и електроенергийния сектор по разходоефективен начин. Схемата допринася съществено за изпълнението на целта на ЕС за намаляване на емисиите за 2020 г. – ЕС е на път да постигне и дори да преизпълни своята цел. Изпълнението на целта за намаляване на емисиите с поне 40 % до 2030 г. – която беше договорена от ръководителите на ЕС през октомври 2014 г. като част от Рамката на ЕС за политиките в областта на климата и енергетиката за периода до 2030 г. – обаче налага да се гарантира постоянен напредък. Тази цел за вътрешно намаление ще бъде постигната колективно от ЕС по разходоефективен начин чрез намаления в секторите в рамките на СТЕ и в тези извън СТЕ. Една добре функционираща и реформирана СТЕ на ЕС ще бъде основният механизъм за постигането на тази цел, която по отношение на секторите, обхванати от СТЕ на ЕС, предвижда намаление на емисиите с 43 % спрямо количествата от 2005 г.

През юли 2015 г. Комисията представи законодателно предложение¹ за преразглеждане на СТЕ на ЕС за следващото десетилетие. Реформата и преразглеждането на СТЕ на ЕС представляват неразделна част от усилията за постигане на устойчив енергиен съюз, който се нарежда сред ключовите области на политиката в рамките на сегашния мандат на Комисията.

---

¹ COM (2015) 337, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:52015PC0337>

През юли 2016 г. Комисията представи пакет от мерки за ускорява

Ключови аспекти в предложението на Комисията от юли 2015 г. относно преразглеждането на СТЕ на ЕС през фаза 4 (2021—2030 г.):

- От 2021 г. нататък общият брой на квотите трябва да намалява с 2,2 % годишно, като понастоящем той намалява с 1,74 % годишно.
- по-добре насочено предоставяне на безплатни квоти, включително:
  - актуализиране на стойностите на показателите с цел отразяване на технологичния напредък
  - по-целенасочени групи във връзка с изместването на въглеродни емисии
  - количество безплатни квоти, което е по-добре съобразено с равнищата на производство
- Няколко механизма за подкрепа подпомагат промишления и електроенергийния сектор да се справят със свързаните с иновациите и инвестициите предизвикателства на прехода към нисковъглеродна икономика.
  - Два нови фонда:
    - Иновационен фонд – за увеличаване на съществуващата подкрепа за демонстрации на новаторски технологии, позволяващи да се постигне иновационен пробив в съответните отрасли
    - Модернизационен фонд – за улесняване на инвестициите в модернизирани електроенергийния сектор и на енергетиката като цяло, както и за подобряване на енергийната ефективност в 10 държави членки с по-ниски доходи

В тези държави членки с по-ниски доходи отпускането на безплатни квоти за модернизирани електроенергийния сектор продължава.

не на прехода към нисковъглеродни емисии във всички сектори на икономиката в Европа². В едно от законодателните предложения³ се определят задължителни годишни цели за емисиите на парникови газове в държавите членки за периода 2021—2030 г. за секторите, които не са регулирани от СТЕ на ЕС. Като цяло новата рамка се основава на принципите на справедливост, солидарност, разходна ефективност и екологосъобразност.

² http://ec.europa.eu/clima/news/articles/news_2016072001_en.htm

³ COM(2016) 482 final, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:52016PC0482>

Един по-силен и по-добре функциониращ европейски пазар на въглеродни емисии има потенциала да допринесе съществено за прехода към нисковъглеродна и по-добре енергийно обезпечена икономика в Европа. Като първия и най-голям основен пазар на въглеродни емисии в света СТЕ на ЕС играе важна роля също и с приноса си за глобалните усилия, договорени през декември миналата година в Париж като част от първото в света всеобщо споразумение в областта на изменението на климата.

Първият доклад за състоянието на европейския пазар на въглеродни емисии⁴ беше публикуван през ноември 2012 г. (Доклад за пазара на въглеродни емисии през 2012 г.). Неговото предназначение беше да се анализира функционирането на пазара на въглеродни емисии и да се разгледа въпросът дали е необходимо регулаторно действие във връзка с нарастващия излишък от квоти. В контекста на първия доклад за състоянието на енергийния съюз, през ноември 2015 г.⁵ Европейската комисия прие втори доклад относно функционирането на европейския пазар на въглеродни емисии (Доклад за пазара на въглеродни емисии през 2015 г.), като част от Доклада за напредъка на действията в областта на климата. Този доклад обхваща 2013 и 2014 г., като представя също и някои приети през 2015 г. инициативи.

Настоящият доклад относно функционирането на европейския пазар на въглеродни емисии, изготвен съгласно съответното изискване в член 10, параграф 5 и член 21, параграф 2 от Директива 2003/87/ЕО⁶ (Директивата за СТЕ на ЕС) обхваща 2015 г., но представя също така някои инициативи, които са били предложени или одобрени през 2016 г. Освен ако не е посочено друго, в настоящия доклад са използвани публично достъпни данни и данни, с които Комисията е разполагала към месец юни 2016 г.

Общата информация относно различните аспекти на СТЕ на ЕС, която вече е била представена в предишните доклади за пазара на въглеродни емисии, е посочена в карета, разпръснати в целия текст на доклада.

---

⁴ COM(2012) 652 final, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?qid=1481994199540&uri=CELEX:52012DC0652>

⁵ COM(2015) 576 – ПРИЛОЖЕНИЕ 1, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?qid=1481994313547&uri=CELEX:52015DC0576>

⁶ Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 октомври 2003 г. за установяване на схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Общността и за изменение на Директива 96/61/ЕО на Съвета, ОВ L 275, 25.10.2003 г., стр. 32.

2. ИНФРАСТРУКТУРА НА СТЕ НА ЕС

2.1. Обхванати дейности, инсталации и оператори на въздухоплавателни средства

СТЕ на ЕС функционира в 28-те държави – членки на ЕС, Исландия, Лихтенщайн и Норвегия. Тя обхваща около 11 000 електроцентрали и производствени инсталации, както и емисиите от приблизително 520 авиокомпаниии, извършващи полети между европейските летища. Схемата обхваща около 45 % от емисиите на парникови газове на ЕС.

Считано от началото на фаза 3 (2013—2020 г.) секторите със стационарни инсталации, обхванати в СТЕ на ЕС, са енергийно интензивните промишлени отрасли, включително електроцентрали и други горивни инсталации с входяща топлинна мощност $\geq 20\text{MW}$ (с изключение на инсталациите за изгаряне на опасни или битови отпадъци), нефтените рафинерии, коксовите пещи, производството на чугун и стомана, цимент и клинкер, стъкло, вар, тухли, керамични продукти, целулоза, хартия и картон, алуминий, нефтохимически продукти, амоняк, азотна и адипинова киселина, глиоксал и глиоксилова киселина, улавянето на CO_2 , преносът по тръбопроводи и съхранението на CO_2 в геоложки формации. В областта на въздухоплаването до края на 2016 г. обхватът на СТЕ на ЕС е ограничен и включва само полети в рамките на Европейското икономическо пространство (ЕИП).

СТЕ на ЕС обхваща емисиите на въглероден диоксид (CO_2), емисиите на двуазотен оксид (N_2O) от всички производства на азотна, адипинова и глиоксилова киселина и на глиоксал и емисиите на перфлуоровъглероди (PFC) от производството на алуминий.

Държавите членки на ЕС могат да добавят към СТЕ на ЕС допълнителни сектори и видове парникови газове (процедура за опционнно включване).

Съгласно представените през 2016 г. доклади по член 21 за отчетната 2015 г. понастоящем общият брой на разрешените инсталации е малко под 10 950 в сравнение с приблизително 11 200 през миналата година и около 11 400 през по-миналата година.

През 2015 г. изгорените за нуждите на дейностите в рамките на СТЕ на ЕС горива продължават да са предимно ископаеми. Двадесет и седем от държавите членки⁷ обаче отчитат също така използване на биомаса от близо 2 000 инсталации (1966 инсталации, или 18 % от общия брой на инсталациите). Само 4 държави членки не са отчетили използване на биомаса (Франция, Лихтенщайн, Литва и Малта). Данните за свързаните с биомаса емисии са непълни във всички доклади по член 21 на държавите членки

⁷ В контекста на докладите по член 21 понятието „държави членки“ включва 28-те държави – членки на ЕС, плюс държавите от ЕИП (Исландия, Норвегия и Лихтенщайн).

(Дания, Ирландия, Латвия, Португалия и Румъния), но реално представените данни показват, че емисиите от използваната биомаса възлизат на около 125 милиона тона CO₂ (около 7 % в сравнение с докладваните в рамките на СТЕ на ЕС емисии). Само две държави членки (Германия и Швеция) са отчетели малка употреба на биогорива от общо четирима оператори на въздухоплавателни средства⁸.

В рамките на категориите, определени въз основа на годишните емисии⁹, данните за 2015 г. показват, че през 2014 г. 72 % от инсталациите остават в категория А, 21 % – в категория Б и само 7 % – в категория В. През 2015 г. над 5 700 инсталации (без тези в Италия) са били докладвани като „инсталации с малки емисии“ (57 % от общия брой, без тези в Италия)¹⁰. Големият брой на инсталациите с малки емисии и на инсталациите от категория А потвърждава уместността на базиращата се на нива на изисквания и други начини за опростяване архитектура на системата за мониторинг, докладване и верификация, проектирана с оглед на спазването на принципа на пропорционалност.

Въпреки че разпределението на инсталациите на инсталации от категория А, Б и В и инсталации с малки емисии в рамките на държавите членки като цяло следва една и съща обща тенденция, по-големи различия съществуват в обхванатите промишлени сектори или дейности. Обхванати в СТЕ на ЕС инсталации с горивни процеси има във всички държави членки. Други докладвани от повечето държави членки дейности са рафинирането на нефт, производството на стомана, цимент, вар, стъкло, керамика, целулоза и хартия. Само две държави членки (Франция и Норвегия) докладват дейности за улавяне и съхранение на CO₂ с издадени разрешителни. Що се отнася до дейностите по СТЕ на ЕС, включени допълнително в списъка на емисиите на парникови газове, различни от CO₂, издаването на разрешителни за първичен алуминий и перфлуоровъглероди (PFC) е докладвано в 13 държави (Германия, Испания, Франция, Гърция, Исландия, Италия, Нидерландия, Норвегия, Румъния, Швеция, Словения, Словакия и Обединеното кралство), а за производство на азотна киселина и N₂O – в 20 държави (изключение правят Кипър, Дания, Естония, Ирландия, Исландия, Лихтенщайн, Люксембург, Латвия, Малта, Португалия и Словения). Другите сектори с емисии на N₂O са докладвани само в три държави членки във връзка с производството на адипинова киселина (Германия, Франция и Италия) и с производството на глиоксал и глиоксилова киселина (Германия и Франция).

---

⁸ Отчетените в докладите по член 21 емисии, засягащи използването на биогорива, се равняват на 0,001 % от общите емисии на съответния оператор на въздухоплавателни средства.

⁹ Вж. Регламент (ЕС) № 601/2012 на Комисията от 21 юни 2012 г. относно мониторинга и докладването на емисиите на парникови газове съгласно Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 181, 12.7.2012 г., стр. 30, в съответствие с който инсталациите от категория В отделят повече от 500 000 тона CO₂ еквивалент годишно, инсталациите от категория Б отделят между 500 000 и 50 000 тона CO₂ еквивалент годишно, докато инсталациите от категория А отделят по-малко от 50 000 тона CO₂ еквивалент годишно. „Инсталациите с малки емисии“ са подкатегория на категория А и отделят по-малко от 25 000 тона CO₂ еквивалент годишно.

¹⁰ Италия продължава да не предоставя данни за броя на инсталациите, които попадат в категорията „инсталации с малки емисии“.

Съгласно отчетените за 2015 г. данни много малък брой държави членки са използвали възможността да изключат от СТЕ на ЕС предприятията с малки емисии, в съответствие с член 27 от Директивата за СТЕ на ЕС. Тази възможност е предвидена в директивата с оглед на допълнителното намаляване на административните разходи за предприятията с малки емисии и се допуска в случаите, при които са въведени еквивалентни мерки за намаляване на емисиите на парникови газове. Съгласно подадените през 2016 г. доклади, тази възможност се използва от 8 държави (Германия, Испания, Франция, Хърватия, Исландия, Италия, Словения и Обединеното кралство), по-специално за инсталации с горивни процеси и в керамичната промишленост. За 2015 г. общото количество на изключените от СТЕ емисии е около 4 милиона тона CO₂ (приблизително 0,22 % от общите верифицирани емисии), в сравнение с 3,9 милиона тона през 2014 г. и 4,7 милиона тона CO₂ през 2013 г.

Прави впечатление, че съгласно докладите по член 21, подадени от държавите членки през 2016 г., много малък брой държави членки са се възползвали от разпоредбата, предвидена в член 13 от Регламента относно мониторинга и докладването (РМД)¹¹, за да разрешат използването на опростени мониторингови планове в случаите с нисък риск. Само Белгия (Фландрия), Франция, Хърватия, Унгария, Лихтенщайн и Литва докладват за използването им при инсталациите, а само Финландия, Исландия и Полша – за използването им във въздухоплаването.

Що се отнася до обхващането на операторите на въздухоплавателни средства, броят на операторите на въздухоплавателни средства с мониторингови планове по СТЕ на ЕС през 2015 г. вече е по-малко от 530, в сравнение с докладваните над 610 такива оператори през 2014 г.

2.2. Регистър на ЕС

---

¹¹ Регламент (ЕС) № 601/2012 на Комисията (вж. бележка под линия 8).

Регистърът на ЕС проследява собствеността на квотите и трансакциите с квоти, сравними с натрупването на резерв, като записва количествата по партидите и трансакциите между партидите. Работата и поддръжката на този единен регистър се осъществяват от Комисията, като в същото време националните администратори на регистри във всичките 31 държави, участващи в СТЕ на ЕС, продължават да са лица за контакт за представителите на над 20 000 партиди (дружества и физически лица).

Единният регистър предлага средствата и инструментите, които са необходими на замърсителите, търговците и на 31 национални органа, за да изпълняват своята свързана със СТЕ на ЕС дейност: например той разпределя безплатни квоти на стационарните оператори и операторите на въздухоплавателни средства, регистрира емисиите на замърсителите (стационарни инсталации и въздухоплаване), позволява на замърсителите, професионалните търговци, както и на физическите лица да извършват трансакции чрез прехвърляне на квоти между партидите, позволява на замърсителите да компенсират своите емисии чрез връщане на квоти. Освен това регистърът се използва за целите на изпълнението на Решението за споделяне на усилията* и за тръжна продажба на квоти.

В същото време регистърът на ЕС позволява на участващите държави да постигнат съответствие с правилата на Протокола от Киото на ООН: например оттегляне или отмяна на единици по Протокола от Киото.

*Решение № 406/2009/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно усилията на държавите членки за намаляване на техните емисии на парникови газове, необходими за изпълнение на ангажиментите на Общността за намаляване на емисиите на парникови газове до 2020 г., ОВ L 140, 5.6.2009 г., стр. 136.

През 2016 г. регистърът на ЕС ще свърже Малта и Кипър с Международния дневник за трансакциите на ООН (ITL) и в координация с ООН ще въведе функционалностите, необходими за осъществяването на процесите, определени в Решение 3/СМР.11 на Конференцията на страните по Протокола от Киото¹².

Като централен администратор на регистъра на ЕС Комисията, в консултация с националните администратори на регистри, непрекъснато се стреми да подобрява функционалностите, сигурността и удобството на регистъра за потребителите.

Допълнителна подробна информация относно СТЕ на ЕС може да бъде намерена в Наръчника на ЕС за СТЕ¹³.

¹² <http://unfccc.int/resource/docs/2015/cmp11/eng/08a01.pdf>

¹³ http://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/docs/ets_handbook_en.pdf

3. ФУНКЦИОНИРАНЕ НА ПАЗАРА НА ВЪГЛЕРОДНИ ЕМИСИИ ПРЕЗ 2015 г.

В тази глава е предоставена информация относно предлагането и търсенето в рамките на СТЕ на ЕС, покриването на лимитите, безплатното разпределение на квоти, програмата NER300, тръжната продажба на квоти, дерогацията от задължението за предоставяне на квоти на електроенергийния сектор само чрез продажба в някои държави членки и използването на международни кредити.

По отношение на търсенето на квоти, дадена е информация за верифицираните емисии и за балансирането на предлагането и търсенето.

3.1. Предлагане: квоти, пуснати в обращение

3.1.1. Лимит

СТЕ на ЕС функционира въз основа на принципа „въвеждане на лимит и търговия“ („cap and trade“). Лимитът е абсолютното количество на парниковите газове, които могат да бъдат отделени в системата, така че да се осигури спазване на целта за намаление на емисиите; той съответства на броя на квотите, пускани в обращение през дадена фаза на търговия.

От началото на фаза 3 лимитът за ЕС като цяло се определя в Директивата за СТЕ на ЕС. Лимитът намалява всяка година с линеен коефициент на намаление, равен на 1,74 % от средното общо количество годишно издадени квоти в периода 2008—2012 г.

В таблица 1 са показани стойностите на лимита за всяка година в периода 2013—2020 г. (фаза 3).

Таблица 1: Лимити по СТЕ на ЕС в периода 2013—2020 г.

Година	Годишен лимит (без въздухоплаването)
2013 г.	2 084 301 856
2014 г.	2 046 037 610
2015 г.	2 007 773 364
2016 г.	1 969 509 118
2017 г.	1 931 244 873
2018 г.	1 892 980 627

2019 г.	1 854 716 381
2020 г.	1 816 452 135

3.1.2. Издадени квоти

3.1.2.1. Безплатни квоти

Въпреки че във фаза 3 тръжната продажба е основният метод за разпределяне на квоти за емисии на предприятията, участващи в СТЕ на ЕС, някои квоти продължават да се предоставят безплатно до 2020 г. и след това. Прилагат се следните принципи:

- производството на електроенергия вече не получава безплатни квоти (вж. по-долу точка 3.1.2.4)
- безплатното разпределяне на квоти се извършва в съответствие с хармонизирани за целия ЕС правила
- безплатното разпределяне се основава на показатели за ефективност, така че да се засилят стимулите за намаляване на емисиите на парникови газове и да се възнаградят най-ефективните инсталации.
- предвиден е резерв за нови участници за целия ЕС в размер на 5 % от общото количество квоти за фаза 3 (осребряване на 300 милиона квоти от този резерв за финансиране на програмата NER300, вж. точка 3.1.2.2)

Безплатните квоти се предоставят на промишлени инсталации с цел справяне с потенциалния риск от изместване на въглеродни емисии (а именно рискът заради разходи, свързани с политиките за климата, предприятия да прехвърлят производството си към трети държави с не толкова стриктни ограничения относно емисиите на парникови газове, като по този начин се стигне до потенциално увеличаване на общото им количество емисии).

Секторите и подсекторите, за които се счита, че са изложени на значителен риск от изместване на въглеродни емисии, са включени в официален списък, който понастоящем обхваща периода 2014—2019 г.

В рамките на фаза 3 39 % от общото количество налични квоти ще бъдат предоставени безплатно на промишлени предприятия и инсталации за производство на електроенергия за произведената от тях топлинна енергия. Делът на безплатно разпределените квоти ще се увеличи допълнително заради квотите за нови участници до 2020 г. Понастоящем не е възможно да се определи каква част от резерва за нови участници ще се използва през следващите години. Тенденциите обаче сочат, че допълнителното количество безплатно разпределени квоти от резерва за нови участници няма да надхвърли 2 % от лимита. Следователно в рамките на фаза 3 се

очаква безплатно разпределените квоти да възлязат на около 41 % от общото количество. Освен това около 2 % от общия лимит се използва за финансиране на програмата NER300 (вж. точка 3.1.2.2). Следователно делът на тържно разпределените квоти във фаза 3 възлиза на 57 %.

Във фаза 3 новите инсталации, попадащи в обхвата на СТЕ на ЕС, и инсталациите, които увеличават капацитета си, могат да получават допълнителни безплатни квоти от резерва за нови участници. В първоначалния резерв за нови участници, след изваждането на 300 милиона квоти за програмата NER300, е имало 480,2 милиона квоти. До юли 2016 г. 109,2 милиона квоти са били резервирани за 492 инсталации за целия период на фаза 3. Оставащият резерв за нови участници в размер на 371 милиона квоти може в бъдеще да се разпредели за допълнителни нови инсталации или съществуващи инсталации, които увеличават своя капацитет. Очаква се значителен брой от тези квоти обаче да останат неразпределени.

До юли 2016 г. предоставянето на квоти беше намалено с около 231,4 милиона квоти поради затваряне на инсталации или съответно намаление на производството или на производствения капацитет в сравнение с първоначалните стойности, използвани при изчислението на предоставяното количество квоти за фаза 3.

Таблица2: Брой квоти (в милиони квоти), предоставени безплатно на промишлени предприятия през 2013, 2014, 2015 и 2016 г.¹⁴

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.
Безплатни квоти¹⁵ (държавите от ЕС28 + държавите от ЕИП)	903,0	874,8	847,6	821,4
Квоти, предоставени от резерва за нови участници (за инвестиции на зелено и за увеличения на капацитета)	11,0	14,2	14,9	14,5
Безплатни квоти, останали неразпределени поради затваряне на инсталации или поради промени в производството или производствения капацитет	40,7	58,4	68,6	63,7

¹⁴ Числата включват данните от нотификациите, получени до юли 2016 г., и в тях може да настъпят значителни промени във връзка със следващи нотификации от държавите членки.

¹⁵ Първоначални количества, преди намаленията, посочени по-долу в таблицата.

Тъй като търсенето на безплатни квоти е надхвърлило наличните количества, разпределението за всички инсталации в обхвата на СТЕ е намалено със същия процент чрез прилагането на „междуетраслов корекционен коефициент“ (в съответствие с разпоредбите на Директивата за СТЕ). Корекционният коефициент представлява намаление на безплатните квоти с около 6 % през 2013 г., като този процент нараства всяка година, докато достигне приблизително 18 % през 2020 г. След редица искания за преюдициално заключение от националните съдилища, в решението си¹⁶ от април 2016 г. Съдът на Европейския съюз отмени, считано от 1 март 2017 г., прилаганите към момента стойности на междуетрасловия корекционен коефициент. Междуетрасловият корекционен коефициент ще трябва да бъде преизчислен при спазване на подхода, посочен от Съда на Европейския съюз, във връзка с разширения обхват на СТЕ на ЕС (включително нови дейности и газове след 2013 г.). Преразгледаните стойности ще се прилагат за предоставените в периода 2018—2020 г. безплатни квоти, с което безплатните квоти за промишлеността ще се намалят, като същевременно ще се увеличи броят на тържно продаваните квоти за същия период.

---

¹⁶ Съединени дела C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 и C-391/14—C-393/14.

3.1.2.2. Програма *NER300*

Програмата *NER300* е една от най-големите световни програми за финансиране на иновационни нисковъглеродни демонстрационни проекти в областта на енергетиката. Тя се финансира от осребряването на 300 милиона квоти за емисии от резерва за нови участници, създаден за третата фаза на СТЕ на ЕС. Целта на програмата е в рамките на Европейския съюз да се демонстрират начини за безопасно за околната среда улавяне и съхранение на CO₂ (CCS) и иновативни технологии за възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) в мащаб на стопанска реализация.

Средствата от осребряването са предоставени на проекти, избрани чрез два кръга от покани за представяне на предложения, проведени през декември 2012 г. и през юли 2014 г. Общо 2,1 милиарда евро са отпуснати за един проект за улавяне и съхранение на въглероден диоксид (CCS) и 27 проекта за енергия от възобновяеми източници в 19 държави – членки на ЕС. Очаква се те да привлекат частни инвестиции в размер на 2,7 милиарда евро. Към момента в експлоатация са три проекта по програмата *NER300*: проектът *BEST* за енергия от биомаса в Италия, проектът *Verbiostraw* за енергия от биомаса в Германия и проектът *Windpark Blaiken* в Швеция (за повече подробности вж. доклада за пазара на въглеродни емисии през 2015 г.).

Таблица 3: Проекти по програма *NER300*, получили финансиране по първата покана за представяне на предложения¹⁷

Проекти в процес на изпълнение	16
Проекти в експлоатация	3
Оттеглени проекти	1
<i>Общо</i>	<i>20</i>

¹⁷ В съответствие с Решение 2010/670/ЕС на Комисията (Решение за *NER300*) окончателните инвестиционни решения за избраните проекти по първата покана от 2012 г. трябва да бъдат взети до края на 2016 г., докато за проектите, избрани по втората покана, решенията се очакват до края на юни 2018 г.

3.1.2.3. Тръжна продажба на квоти

Тръжната продажба на квоти е прозрачен метод за разпределение, който позволява на участниците на пазара да придобиват квоти на пазарни цени. От началото на фаза 3 на СТЕ на ЕС тръжната продажба на квоти на първичния пазар се превърна в основния начин на предоставяне на квоти; това означава, че повече от половината от квотите подлежат на тръжна продажба, като този дял ще нараства непрекъснато през целия период на търговия. Търговете се уреждат от Регламента за тръжната продажба*, който определя графика, управлението и други аспекти, свързани с провеждането на търговете, с цел да се гарантира открит, прозрачен, хармонизиран и недискриминационен процес.

* Регламент (ЕС) № 1031/2010 на Комисията от 12 ноември 2010 г. относно графика, управлението и други аспекти на търга на квоти за емисии на парникови газове съгласно Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за установяване на схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Общността, ОВ L 302, 18.11.2010 г., стр. 1.

Търговете през отчетния период са се провеждали посредством следните тръжни платформи:

- European Energy Exchange AG (EEX), действаща като обща тръжна платформа за 25-те държави членки, които участват в процедура за съвместно възлагане, и за Полша, която се възползва от възможността да не участва в процедурата за съвместно възлагане, но все още не е избрала своя собствена тръжна платформа; считано от 5 септември 2016 г. EEX провежда търговете в качеството си на втората обща тръжна платформа, определена на 13 юли 2016 г.
- EEX, действаща като алтернативна тръжна платформа за Германия;
- ICE Future Europe (ICE), действаща като алтернативна тръжна платформа за Обединеното кралство.

Исландия, Лихтенщайн и Норвегия все още не са започнали да продават квоти.

EEX, действаща от името на 27 държави членки (25-те държави членки, които си сътрудничат в рамките на обща тръжна платформа, Германия и Полша), е продала 88 % от общото количество квоти, а ICE е продала 12 % от общото количество от името на Обединеното кралство.

До 30 юни 2016 г. са проведени над 820 търга по фаза 3. В таблицата по-долу са представени обобщени данни за количествата квоти по фаза 3, продадени от EEX и ICE през 2012 (така наречените ранни търгове¹⁸), 2013, 2014, 2015 и 2016 г. Количеството общи квоти е определено в съответствие с решението за отлагане на

¹⁸ През 2012 г. бяха проведени ранни търгове на квоти по фаза 3 с оглед на широко разпространената търговска практика в електроенергийния сектор за форуърдна продажба на електроенергия и съответно купуване на необходимите входящи стоки (включително квоти) при продажбата на продукта.

продажбата на 900 милиона квоти от 2014, 2015 и 2016 г. за 2019 и 2020 г. в съответствие с Регламент (ЕС) № 176/2014 на Комисията, а количеството на квотите за авиационни емисии е определено в съответствие с временните дерогации за сектора на въздухоплаването, установени в Решение № 377/2013/ЕС и в Регламент (ЕС) № 421/2014.

Таблица 4: Количества квоти по фаза 3, продадени от EEX и ICE

Година	Количество продадени общи квоти	Количество продадени квоти за авиационни емисии
2012 г.	89 701 500	2 500 000
2013 г.	808 146 500	0
2014 г.	528 399 500	9 278 000
2015 г.	632 725 500	16 390 500
2016 г.	380 585 000	3 028 000

Търговете обикновено са протичали гладко и тържните клирингови цени са били общо взето в съответствие с цените на вторичния пазар без значителни проблеми или инциденти. През отчетния период е бил отменен един търг, проведен чрез EEX от името на Полша. Тази отмяна идва след едва три други отмени, настъпили през 2013 г., малко след началото на фаза 3. Преглед на тържните клирингови цени за продадените общи квоти за периода от 2013 г. до 30 юни 2016 г., включително брой участници и коефициент на покритие, е предоставен в допълнение 2 към приложението.

Тържните платформи публикуват подробни резултати от всеки търг в специално предназначени за целта уебсайтове. Освен това Германия, Полша и Обединеното кралство, както и Комисията от името на държавите членки, използващи общата тържна платформа, публикуват месечни доклади за търговете¹⁹, в които може да бъде намерена допълнителна информация относно резултатите от търговете, включително брой участници, коефициент на покритие и цени.

Сумарните приходи, генерирани от тържните продажби на квоти в периода от 2012 г. до юни 2016 г., са надхвърлили 14 милиарда евро. В Директивата за СТЕ на ЕС е посочено, че поне 50 % от приходите от тържните продажби на квоти за емисии, включително всички приходи, генерирани от разпределянето на квоти за целите на солидарността и растежа, следва да бъдат използвани от държавите членки за цели,

¹⁹ Тези доклади са на разположение в специално предназначения за целта уебсайт на Комисията, където може да бъде намерена също и друга информация относно тържната продажба на квоти:

http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/auctioning/documentation_en.htm

свързани с климата и енергетиката. През 2015 г. от тържните продажби на квоти за емисии в рамките на СТЕ са генерирани приходи за държавите членки в размер на 4,9 милиарда евро. Съгласно предоставената на Комисията информация, средно през 2015 г. държавите членки са похарчили или са планирали да похарчат 77 % от тези приходи за конкретни цели, свързани с климата и енергетиката²⁰. Повече информация относно използването на приходите от тържните продажби ще бъде представена в доклада за състоянието на енергийния съюз през 2016 г.

През декември 2015 г. Комисията започна обществена консултация във връзка с функционирането на Регламента за тържната продажба на квоти за емисии²¹. С изключение на няколко аспекта, във връзка с които биха могли да бъдат обмислени евентуални технически подобрения, резултатите от търговете и отговорите на обществената консултация потвърждават, че сегашната архитектура на Регламента за тържната продажба на квоти за емисии като цяло осигурява гладко, ефективно и ефикасно провеждане на търговете и разпределение на квотите, включително ограничената алтернативна система.

3.1.2.4. *Дерогация от задължението за предоставяне на квоти на електроенергийния сектор само чрез продажба*

В член 10в от Директивата за СТЕ на ЕС е предвидена дерогация от общото правило за тържна продажба, за да се подкрепят инвестициите в модернизацията на електроенергийния сектор в някои държави членки. Тази дерогация се използва от осем от десетте държави членки*, отговарящи на съответните условия, като те предоставят известен брой безплатни квоти на производители на електроенергия в замяна на осъществяването на съответни инвестиции. Безплатните квоти по член 10в се изваждат от количеството квоти, които съответната държава членка би предоставила иначе чрез тържна продажба. В зависимост от националните разпоредби за прилагане на дерогацията, производителите на електроенергия могат да получават безплатни квоти на еквивалентна стойност на инвестициите, които правят или са направили, измежду инвестициите, включени в Националния инвестиционен план, или на еквивалентна стойност на плащанията им в национален фонд, служещ за финансиране на такива инвестиции.

* На условията за ползване на дерогацията отговарят България, Кипър, Чешката република, Естония, Унгария, Латвия, Литва, Малта, Полша и Румъния. Малта и Латвия са взели решение да не ползват тази дерогация.

²⁰ Вж. член 10, параграф 3 от Директивата за СТЕ на ЕС.

²¹ http://ec.europa.eu/clima/consultations/articles/0028_en.htm

Броят на безплатните квоти, предоставени безплатно на производители на електроенергия през 2015 г., е посочен в таблица 5. Максималният брой квоти по години е посочен в допълнение 1 към приложението. Ако броят на предоставените квоти е по-малък от максималния разрешен брой, тези „неизползвани“ квоти могат да бъдат предоставени безплатно през следващата година или години, в зависимост от съответните национални разпоредби на държавата членка. В крайна сметка квотите по дерогацията, които не бъдат предоставени безплатно, ще бъдат продадени. През първата година можеха да бъдат докладвани инвестиции от националния план, направени в периода от юни 2009 г. нататък. За 2013 г. и 2014 г. бяха докладвани разходи за 500 инвестиции, 135 от които са изцяло завършени, за 22 инвестиции е докладвано, че са отменени, а останалите са в процес на изпълнение и още не са завършени.

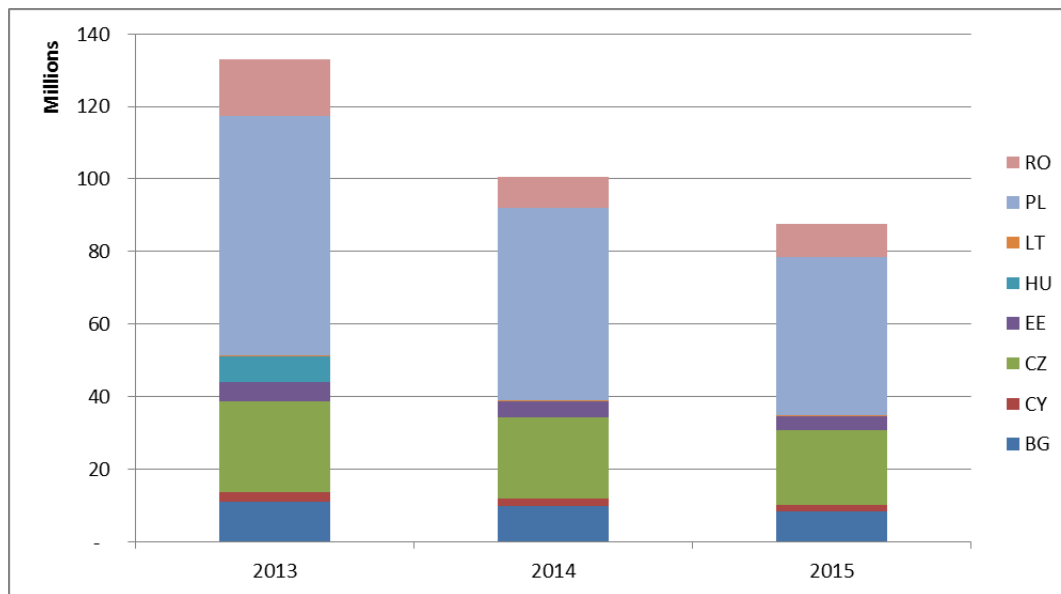
Общата стойност на отчетената за периода 2009—2015 г. инвестиционна подкрепа възлиза на близо 9,49 милиарда евро. Около 80 % от тези разходи са били предназначени за подобряване и реконструиране на инфраструктурата, а останалите са свързани с чисти технологии и с диверсифициране на доставките. Примерите за направени инвестиции включват нова когенерационна инсталация с пароотборна парна турбина в Естония (подобряване на инфраструктура), рехабилитация на топлофикационни мрежи в България (реконструкция на инфраструктура), замяна на въглища с възобновяеми енергийни източници посредством оползотворяване на отпадъци в Чешката република (чисти технологии) и изграждане на междусистемен газопровод за природен газ в Унгария (диверсифициране на доставките).

Таблица 5: Брой на безплатните квоти, издавани по член 10в

	Брой на безплатните квоти, поискани от държава членка		
	2013 г.	2014 г.	2015 г.
Държави членки			
България	11 009 416	9 779 243	8 259 680
Кипър	2 519 077	2 195 195	1 907 302
Чешката република	25 285 353	22 383 398	20 623 005
Естония	5 135 166	4 401 568	3 667 975
Унгария	7 047 255	0	–
Литва	322 449	297 113	269 475

Полша	65 992 703	52 920 889	43 594 320
Румъния	15 748 011	8 591 461	9 210 797
Общо	133 059 430	100 568 867	87 532 554

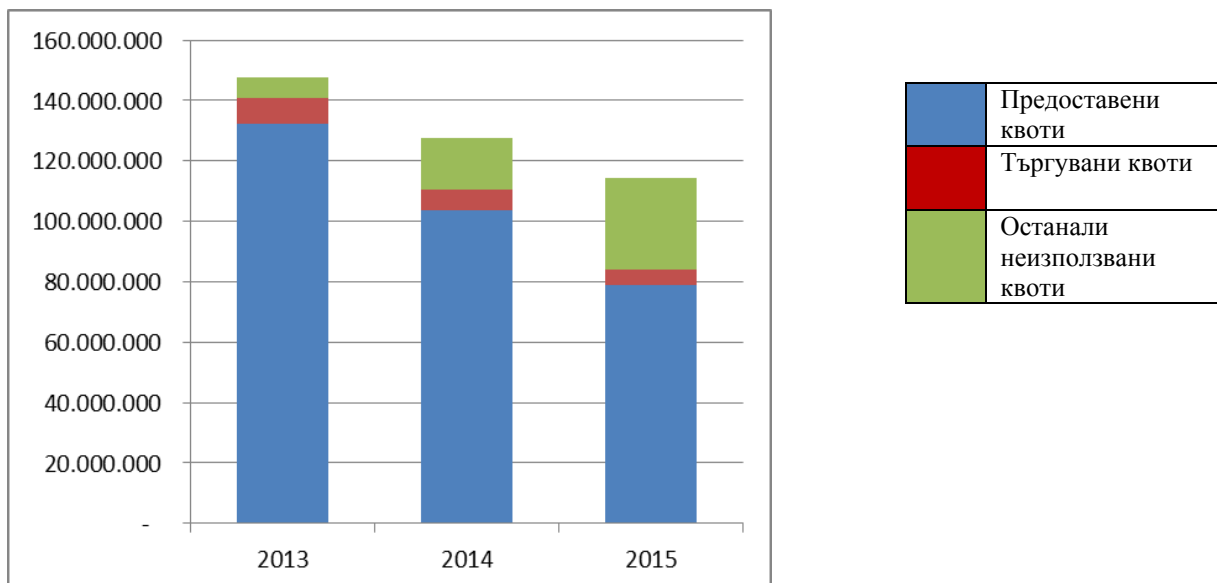
Фигура 1: Безплатни квоти, издавани по член 10в

В Директивата за СТЕ на ЕС има изискване към ползващите дерогацията държави членки да публикуват годишни доклади относно осъществяването на инвестициите от техните национални планове. Заявките за квоти също следва да бъдат публикувани. Опитът показва, че публикуваните досега доклади се различават по своя формат и съдържание. В някои случаи държавите членки ограничават или агрегират представената информация относно инвестиционните разходи, позовавайки се на съображения за търговска поверителност. В общия случай докладите се публикуват на уебсайта на отговорното министерство, например на Министерството на енергетиката (България, Румъния, Литва) или на Министерството на околната среда (Чешката република, Кипър, Естония, Унгария, Полша).

Квотите, които не са предоставени безплатно, се продават на търг. Данните по-долу показват настоящото разпределение на квотите за 2013, 2014 и 2015 г. Например Полша разполага с около 50 милиона неизползвани квоти, които са приспаднати от нейния дял квоти, предназначен за тръжна продажба през 2013 и 2014 г., но все още не са предоставени безплатно.

Фигура 2: Разпределение на квотите (предоставени, продадени, останали неизползвани)

3.1.3. Международни кредити

СТЕ на ЕС дава възможност на участниците да използват кредити от механизма за чисто развитие (МЧР) и механизма за съвместно изпълнение (СИ) – две организирани на равнището на ООН програми за кредитиране – за да изпълнят част от своите задължения по СТЕ на ЕС*. Тази възможност е предвидена до 2020 г. Във фаза 3 кредитите вече не се връщат пряко, както във фаза 2, а вместо това могат да бъдат заменени по всяко време в рамките на календарната година срещу квоти за емисии.

Използването на кредити от страна на участниците в СТЕ на ЕС е обвързано с редица правила, например стандарти за качество, недопускане на проекти за ядрена енергия и проекти за залесяване и възстановяване на гори, недопускане на кредити от нови проекти, регистрирани след 2013 г. в държави, различни от най-слабо развитите държави. Предвидени са и количествени правила относно максимално допустимите кредитни равнища, които могат да се използват от операторите на инсталации и операторите на въздухоплавателни средства**.

* Кредити за намалени емисии по Протокола от Киото се генерират както от проектите по механизма за чисто развитие, така и от проектите по механизма за съвместно изпълнение: съответно сертифицирани единици редуцирани емисии (СЕРЕ) и единици редуцирани емисии (ЕРЕ), всяка от които е еквивалентна на един тон CO₂.

** Регламент (ЕС) № 1123/2013 на Комисията от 8 ноември 2013 г. за определяне на права за международни кредити съгласно Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 299, 9.11.2013 г., стр. 32.

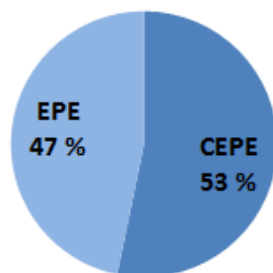
При все че точното количество на правата за кредити през фаза 2 и фаза 3 ще зависи отчасти от количествата на бъдещите верифицирани емисии, пазарните анализатори прогнозироват, че то ще възлезе на около 1,6 милиарда кредита. Към 30 април 2016 г. общият брой на използваните или обменените международни кредити възлиза на 1,468 милиарда, което представлява над 90 % от допустимия максимум.

За периода след 2020 г. Европейският съвет взе решение да се постави цел за вътрешно намаление на емисиите, което означава, че в следващия период на търговия по СТЕ на ЕС не се предвижда използването на международни кредити.

Графиките по-долу илюстрират международния обмен на кредити. За пълен преглед вж. допълнение 3 към приложението.

Фигура 3: Обобщени данни за международните кредити, обменени до 31 октомври 2016 г.

**Международни кредити, обменени до
31 октомври 2016 г.**

СЕРЕ - 218,73 милиона

ЕРЕ - 192,08 милиона

3.2. Търсене: извадени от обращение квоти

През 2015 г. емисиите на парникови газове от инсталации, участващи в схемата за търговия с емисии на ЕС (СТЕ на ЕС), са намалели с малко под 0,4 % съгласно вписаната в регистъра на ЕС информация. Това потвърждава тенденцията към спад през последните пет години от функционирането на схемата.

Таблица 6: Верифицирани емисии

Година	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
Верифицирани емисии (в милиони тонове CO₂ еквивалент)	1 886	1 867	1 895	1 812	1 800
Изменение спрямо година x-	-1,8 %	-2 %	-3 %	-4,5 %	-0,4 %

1					
Реален темп на растеж на БВП за ЕС28	1,7 %	-0,5 %	0,2 %	1,5 %	2,2 %

Източник: Публичен уебсайт на Дневника на ЕС за трансакциите (EUTL) (<http://ec.europa.eu/environment/ets/>)
 Данни за БВП, както са докладвани на следния адрес:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115>
 (според справка от септември 2016 г.) Верифицираните авиационни емисии са докладвани отделно в точка 4.

През 2015 г. броят на доброволно отменените квоти (които не са използвани за отчитане на съответствието) възлиза на 69 627. Досега е регистрирана отмяната на общо 130 124 квоти.

3.3. Постигане на баланс между предлагането и търсенето

В началото на фаза 3 СТЕ на ЕС се е характеризирала с голям дисбаланс между търсенето и предлагането на квоти, което е довело до излишък от около 2,1 милиарда квоти през 2013 г. През 2014 г. излишъкът е намалял леко до около 2,07 милиарда, а през 2015 г. е отбелязал съществен спад до 1,78 милиарда квоти.

Спадът на излишъка отразява намаляването на тържно продаваните количества в резултат на изпълнението на мярката за отлагане²², с която се отлага тържната продажба на 400 милиона квоти през 2014 г., на 300 милиона през 2015 г. и на 200 милиона през 2016 г. В крайна сметка тези квоти ще бъдат прехвърлени към резерва за стабилност на пазара. Без това отлагане излишъкът през 2015 г. би бил с над 40 % по-висок. През 2015 г. емисиите са намалели със съвсем малък процент, което е довело до значително нетно намаление на разликата между търсенето и предлагането.

С цел справяне със структурния дисбаланс между предлагането и търсенето на квоти беше направено законодателно предложение да се създаде резерв за стабилност на пазара и да се направи по-гъвкаво тържното предлагане на квоти за емисии. Резервът за стабилност на пазара беше договорен през 2015 г.²³ и ще заработи от 2019 г.

²² Решение № 1359/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за изменение на Директива 2003/87/ЕО с оглед уточняване на разпоредбите относно графика на търговете за квоти за емисии на парникови газове, ОВ L 343, 19.12.2013 г., стр. 1.

²³ Решение (ЕС) 2015/1814 на Европейския парламент и на Съвета от 6 октомври 2015 г. относно създаването и функционирането на резерв за стабилност на пазара към схемата на Съюза за търговия с емисии на парникови газове и за изменение на Директива 2003/87/ЕО, ОВ L 264, 9.10.2015 г., стр. 1.

Ключово понятие във връзка с функционирането на резерва за стабилност на пазара е общият брой квоти в обращение. В резерва се добавят квоти, ако общият брой на квотите в обращение е над предварително определен горен праг (833 милиона квоти), и съответно от резерва се освобождават квоти, ако този брой е под предварително определен долен праг (под 400 милиона квоти или когато се приемат мерки по член 29а от Директивата за СТЕ на ЕС). По този начин резервът за стабилност на пазара поема или освобождава квоти, когато общият брой на квотите в обращение е извън предварително определени граници. Резервът поема също така отложените и т.нар. неразпределени* квоти.

Предлагането на квоти за емисии включва натрупаните през фаза 2 (2008—2012 г.) квоти, продаваните на търг квоти, безплатно разпределените квоти и квотите в резерва за нови участници; докато търсенето се определя от емисиите на инсталациите и отменените квоти. За повече подробности вж. таблица 1 в допълнение 4 към приложението.

Началната точка за определяне на общия брой квоти в обращение е общият брой на останалите след фаза 2 на СТЕ на ЕС квоти, които не са върнати или отменени**. „Общото натрупано количество“ възлиза на 1 749 540 826 квоти (в това число не влизат квотите от ранните търгове по фаза 3, проведени през 2012 г., то обаче отразява използването на международни кредити преди началото на фаза 3. Общото количество на използваните от 2008 г. насам международни кредити е представено в точка 3.1.3) и представлява точният брой на квотите по СТЕ в обращение в началото на третия период на търговия по СТЕ на ЕС.

Общият брой квоти в обращение (ОБКО), който има значение за определянето на вкарването и изкарването на квоти от резерва за стабилност на пазара, се изчислява по следната формула:

ОБКО = Предлагане – (Търсене*** + квоти в резерва за стабилност на пазара)

* Неразпределени са квотите, които не са разпределени съгласно член 10а, параграф 7 от Директивата за СТЕ на ЕС, т.е. квоти, които остават в резерва за нови участници, и такива, които произтичат от прилагането на член 10а, параграфи 19 и 20, т.е. квоти, предвидени за безплатно предоставяне за инсталации, но останали неразпределени поради (частично) прекратяване на работата или значително намаляване на капацитета.

** В края на втория период на търговия тези квоти бяха заменени с квоти за фаза 3. Никакви други квоти от периода преди фаза 3 не са включени в общия брой на квотите в обращение. Разяснение на въпроса за натрупването на квоти за емисии е дадено в следния текст: http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/registry/faq_en.htm

***Включително отменените квоти.

Годишният доклад за пазара на въглеродни емисии дава възможност за консолидиране на данните за предлагането и търсенето, които се публикуват в съответствие с графика на задълженията за докладване, произтичащи от Директивата за СТЕ на ЕС и разпоредбите за нейното прилагане. Този график, съответните данни и техният времеви обхват са представени в таблица 2 в допълнение 4 към приложението:

Тъй като резервът за стабилност на пазара започва да функционира през 2019 г., считано от средата на месец май 2017 г. Комисията редовно ще публикува общия брой квоти в обращение през предходната година.

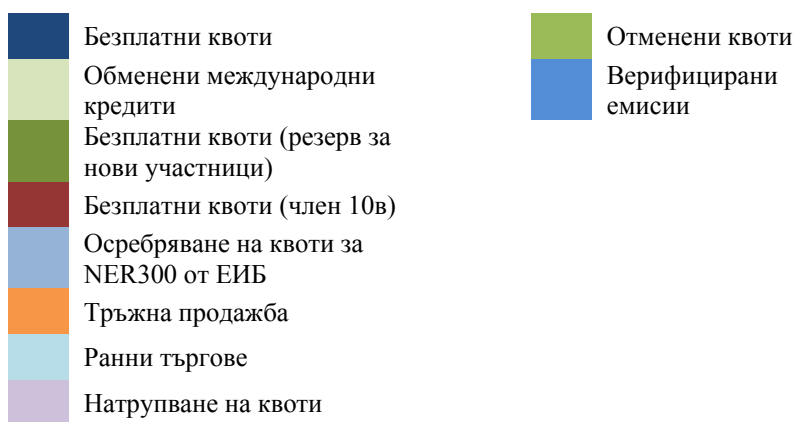
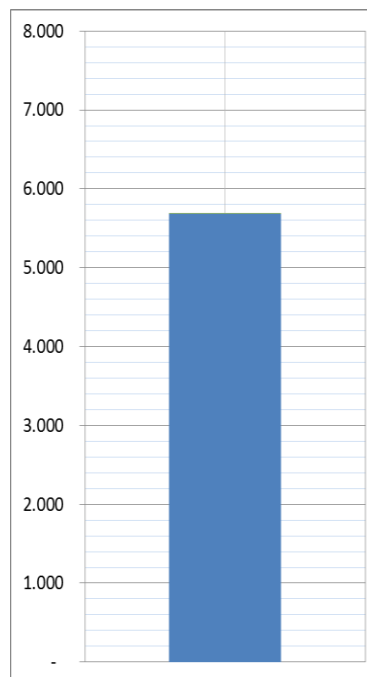
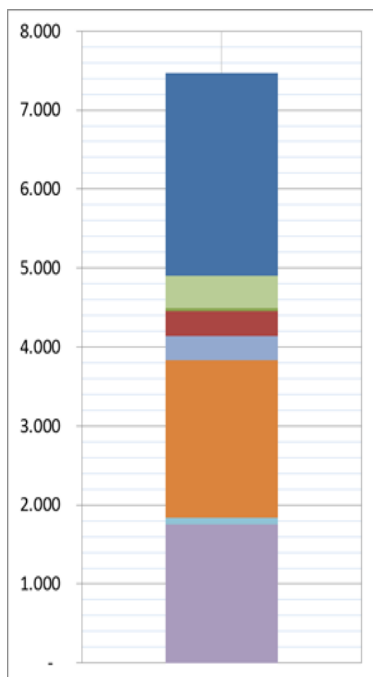
На фигура 4²⁴ са представени стойностите съответно на кумулативното предлагане и търсене в рамките на СТЕ до края на 2014 г. През 2013 г. общото предлагане е било около 2,18 милиарда квоти, а общото търсене – около 1,96 милиарда квоти. През 2014 г. както общото предлагане, така и общото търсене са спаднали до около 1,87 милиарда квоти. През 2015 г. предлагането е намаляло на 1,58 милиарда квоти, докато търсенето е намаляло символично на 1,85 милиарда квоти. В резултат на това предлагането през 2013 г. е нараснало с около 220 милиона квоти до над 2 милиарда квоти, останало е стабилно през 2014 г. и впоследствие е спаднало до около 1,78 милиарда квоти през 2015 г. Така излишъкът достига най-ниското си равнище от началото на настоящия период на търговия. Намаленото предлагане през 2014 и 2015 г. отразява намаляването на тръжно търгуваните количества в резултат на въвеждането на мярката за отлагане. На фигура 5 е представено развитието на предлагането и търсенето в периода 2013—2015 г.

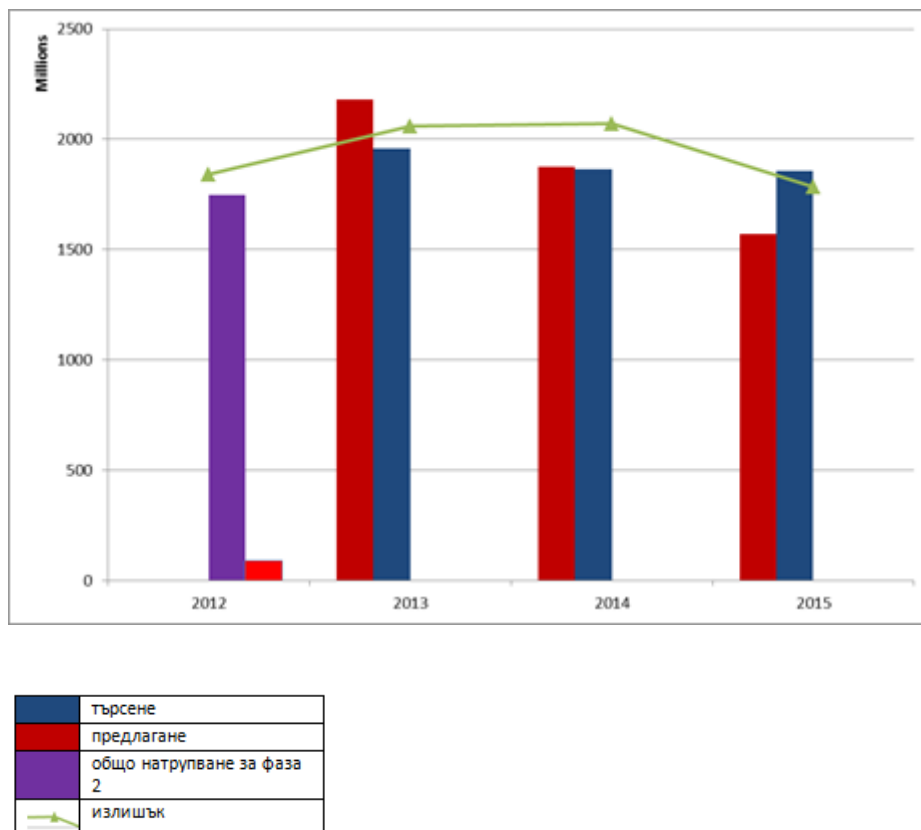
²⁴ Стойностите за периода 2013—2015 г. се основават на най-новите данни за съответните години, които могат да бъдат извлечени от Дневника на ЕС за трансакциите (EUTL). Това означава, че е възможно те да включват последни данни, отнасящи се за 2013, 2014 и 2015 г.

Фигура 4: Баланс между кумулативното предлагане и търсене до края на 2015 г.

Предлагане (кумулятивно, млн. квоти)   Търсене (кумулятивно, млн. квоти)

Фигура 5: Развитие на предлагането и търсенето в периода 2013—2015 г.

4. ВЪЗДУХОПЛАВАНЕ

От началото на 2012 г. емисиите от всички полети между летища в Европейското икономическо пространство (ЕИП), от полети, заминаващи от летища в ЕИП до трети държави, и ако не са изключени чрез делегирано законодателство, от полети, пристигащи на летища в ЕИП от трети държави, се включват в обхвата на СТЕ на ЕС. Въпреки това, в отговор на постигнатото на събранието на ИКАО споразумение, предвиждащо до 2016 г. да се разработи глобален пазарен механизъм, който да се прилага от 2020 г. по отношение на емисиите от международното въздухоплаване, в периода 2013—2016 г. обхватът на СТЕ на ЕС е временно намален до емисиите от полети в рамките на ЕИП.

По данни на подадените през 2016 г. доклади по член 21 понастоящем 524 оператори на въздухоплавателни средства разполагат с мониторингов план (в сравнение с докладваните 611 такива оператори за предходната година). От тях 56 % (296 оператори) са оператори на търговски въздухоплавателни средства, а останалите 44 %

(228 оператори) са оператори на нетърговски въздухоплавателни средства. Общо 274 оператори (52 % от общия брой) се определят като оператори с малки емисии (в сравнение с 329 оператори, или 54 %, година по-рано).

През 2015 г. верифицираните емисии от полетите между летища, намиращи се в ЕИП, възлизат на 56,9 милиона тона въглероден диоксид, което представлява увеличение с 3,6 % в сравнение с 54,9 милиона тона през 2014 г.

Първоначалното разпределяне на квоти за операторите на въздухоплавателни средства също е коригирано съобразно намаления обхват в рамките на ЕИП През 2015 г. количеството на коригираните безплатни квоти²⁵ възлиза на 32,3 милиона квоти.

Количеството на квотите, предвидени за тръжна продажба през 2015 г., е определено въз основа на очаквано годишно количество в размер на 5,7 милиона, след направените корекции на тръжно продаваните количества в съответствие с Регламент (ЕС) № 421/2014. Тези квоти са били продадени в периода май—декември 2015 г.

Така посочените стойности показват, че нетното търсене на квоти от въздухоплаването пред 2015 г. е възлизало на около 19 милиона тона.

---

²⁵ Данни към септември 2015 г.

5. НАДЗОР НА ПАЗАРА

Значителна част от дневните трансакции с квоти за емисии се осъществява под формата на деривати (фючърси, форуърди, опции, суапове), които вече са предмет на регламента на ЕС относно финансовите пазари. Той се заменя от пакета MiFID2, който ще започне да се прилага от януари 2018 г. Този пакет изисква приемането на редица мерки за изпълнение.

Съгласно MiFID2 квотите за емисии също ще се класифицират като финансови инструменти. Това означава, че правилата на MiFID2, които се отнасят за традиционните финансови пазари (включващи търговията с деривати на въглеродни емисии на водещи платформи), ще се прилагат и за спот сегмента на вторичния пазар на въглеродни емисии (трансакции с квоти за емисии за непосредствено предлагане на вторичния пазар, които в момента не се регулират на равнище ЕС), като по този начин те се поставят наравно с пазара на деривати по отношение на изискванията за прозрачност, защита на инвеститорите и почтеност.*

Освен това, по силата на препратки към определенията за финансовите инструменти в MiFID2, ще се прилагат и други части на нормативната уредба в областта на финансовите пазари. Това се отнася по-специално за Регламента относно пазарната злоупотреба, който ще обхваща трансакциите и поведението във връзка с квоти за емисии както на вторичните пазари, така и при търговете по СТЕ на ЕС на първичния пазар. По подобен начин препратка към MiFID2 в Директивата относно борбата с прането на пари ще задейства задължителното прилагане на комплексни проверки от страна на лицензираните по MiFID2 търговци на въглеродни емисии на техните клиенти на вторичния спот пазар на квоти за емисии.**

* Регламентът за тръжната продажба ще продължи да се прилага по отношение на надзора на първичния пазар, извън въпросите, свързани с пазарната злоупотреба, за които пряко се прилага Регламентът относно пазарната злоупотреба.

** Комплексните проверки вече са задължителни на първичния пазар и на вторичния пазар на деривати върху квоти за емисии.

В приетите през 2014 г. пакет MiFID2 и Регламент относно пазарната злоупотреба се предвижда известно приспособяване на общия режим към спецификата на пазара на въглеродни емисии (вж. доклада за пазара на въглеродни емисии през 2015 г.).

През 2015 и 2016 г. са приети или са в процес на приемане няколко мерки от втори порядък, които включват подробности относно разпоредбите по MiFID2 и Регламента относно пазарната злоупотреба.

Освен това, в отговор на препоръка от Европейската сметна палата²⁶, Комисията засили честотата на контактите между службите на Комисията, които са ангажирани с

²⁶ Специален доклад относно целостта и прилагането на схемата на ЕС за търговия с емисии (СТЕ на ЕС), http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR15_06/SR15_06_BG.pdf.

изготвянето на законодателството в областта на европейските пазари на въглеродни емисии.

5.1. Правно естество и данъчно третиране на квотите за емисии

Правното естество и данъчното третиране на квотите за емисии не са определени на равнището на ЕС. При все това и независимо от липсата на хармонизация, през последното десетилетие се разви зрял и високо ликвиден пазар. В настоящата регулаторна рамка са предвидени необходимите правни основи за прозрачен и ликвиден пазар на въглеродни емисии, като същевременно се гарантират стабилността и целостта на пазара.

Само една държава (Исландия) не е изпратила информация относно правното естество на квотите за емисии в рамките на своята правна система. Квотите за емисии се описват по различни начини – като финансови инструменти, нематериални активи, права на собственост и стоки. Поне три държави (Люксембург, Норвегия и Германия) предвиждат преразглеждане на законодателството в близко бъдеще.

Що се отнася до данъчното облагане на квотите, съгласно подадените през 2016 г. доклади по член 21, само малък брой държави членки (Дания, Португалия и Обединеното кралство) съобщават, че емитирането на квоти за емисии се облага с данък върху добавената стойност (ДДС)²⁷. За сметка на това в повечето държави членки (всички с изключение на Кипър, Естония, Исландия и Лихтенщайн) ДДС се дължи върху трансакциите с квоти за емисии на вторичния пазар. Повечето държави членки съобщават, че прилагат механизма за обратно начисляване²⁸ по отношение на трансакциите с квоти за емисии. За корпорациите квотите за емисии могат да се облагат допълнително. Шестнадесет държави членки съобщават, че не прилагат такова облагане.

В съответствие с препоръките на Европейската сметна палата, през септември 2016 г. Комисията започна проучване относно правното естество на квотите в рамките на СТЕ на ЕС. Наред с другото, това проучване ще очертае правните характеристики на квотите въз основа на действащото законодателство на ЕС, съдебната практика и националния режим на държавите членки, както е описан в доклада по член 21 от Директивата за СТЕ.

²⁷ Квотите за емисии подлежат на облагане с ДДС, тъй като представляват облагаема доставка на услуги.

²⁸ Обратното начисляване прехвърля отговорността за плащането на трансакция с ДДС от продавача върху купувача на стоката или услугата и представлява ефективна защита срещу измами с ДДС.

6. МОНИТОРИНГ, ДОКЛАДВАНЕ И ВЕРИФИКАЦИЯ НА ЕМИСИИТЕ

Мониторингът, докладването и верификацията на емисиите на парникови газове трябва да са стабилни, прозрачни, последователни и точни, за да гарантират ефективното функциониране на СТЕ на ЕС. Те се допълват от надеждна система за акредитиране с цел осигуряване на адекватно качество на верификаторите, действащи като трета страна. Изискванията по отношение на мониторинга, докладването и верификацията са хармонизирани в Регламента относно мониторинга и докладването (РМД) и в Регламента относно акредитацията и верификацията (РАВ).

Системата за мониторинг в СТЕ на ЕС е проектирана като „модулна“ система, което дава възможност за висока степен на гъвкавост за операторите с цел да се гарантира разходоефективност, като същевременно се постигне висока надеждност на наблюдаваните данни за емисиите. За тази цел се допускат няколко метода за мониторинг („изчислителен“ или „измервателен“, а по изключение и „непряк“). За отделните части на дадена инсталация методите могат да се комбинират. Като предпазна мярка срещу произволен избор на мониторингова методика и временни промени е въведено изискването операторите на инсталации и на въздухоплавателни средства да разполагат с мониторингов план, одобрен от компетентния орган въз основа на РМД.

С Регламента относно акредитацията и верификацията за фаза 3 и периода след нея е въведен хармонизиран подход за целия ЕС по отношение на акредитирането на верификаторите. Верификаторите, които са юридически лица или правни субекти, трябва да бъдат акредитирани от национален орган по акредитация (НОА), за да могат да извършват верификации в съответствие с РАВ. Само по отношение на физическите лица държавата членка може да разреши като алтернатива на акредитирането да се прилага сертифициране. Новата единна акредитационна система има предимството, че дава възможност на верификаторите да действат при взаимно признаване във всички държави членки, като по този начин се използват изцяло предимствата на вътрешния пазар и се спомага за осигуряване на достатъчна обща разполагаемост на верификационни услуги.

6.1. Общи развития

Комисията продължава да се стреми към непрекъснато подобряване на насоките и образците, които предоставя с цел да улесни последователното изпълнение на изискванията на РМД и Регламента относно акредитацията и верификацията (РАВ)²⁹ от страна на държавите членки. Една от новите инициатива засяга разработването на „бързи насоки“ с цел да се помогне на заинтересованите страни по-бързо и ясно да разберат и идентифицират най-важните съображения във връзка със СТЕ на ЕС. Всяка от бързите насоки е дълга около 10 страници и съдържа връзки към по-подробни указания и образци, когато е целесъобразно. Изготвят се отделни бързи насоки за операторите на инсталации, операторите на въздухоплавателни средства, компетентните органи, верификаторите и националните акредитационни органи (НАО).

Друга нова инициатива предвижда разработването на насоки за провеждането на инспекции във връзка със СТЕ на ЕС. Те имат за цел да помогнат на държавите членки да координират своя отговор на отправена към тях препоръка от Европейската сметна палата да приложат по-съгласувани и ефективни рамки за контрол на изпълнението на СТЕ на ЕС, включващи провеждането на инспекции.

Комисията продължава да следи изпълнението на мониторинга, докладването, верификацията и акредитацията във всички държави членки. Оценката на цикъла на спазване на изискванията през 2014 г., докладите по член 21 за 2013 и 2014 г. и информацията, предоставена в отговор на исканията за допълнителна информация, бяха допълнително анализирани с цел разработване на индивидуализиран план за действие за всяка държава, в който тя да получи съвети относно потенциалните подобрения, които могат да бъдат направени при изпълнението на мониторинга, докладването, верификацията и акредитацията в рамките на СТЕ на ЕС. При необходимост насоките са разяснени и са организирани обучения за решаване на някои от най-често срещаните проблеми в повечето планове за действие. Други последващи действия бяха осъществени под формата на организирани от държавите членки партньорски проверки във връзка с мониторинга, докладването, верификацията и акредитацията, изграждане на регионален капацитет и провеждане на двустранни срещи.

Признато е, че ефективността на системата за съответствие се е подобрила, след като с РМД се позволи на държавите членки да направят електронното докладване задължително. Повечето държави членки съобщават за използването на образци или системи въз основа на посочените в публикациите на Комисията минимални изисквания. През 2016 г. тринадесет държави членки са съобщили, че използват някаква форма на автоматизирана информационна система за докладване по СТЕ на ЕС (в сравнение с 10 държави през 2015 г.).

---

²⁹ Регламент (ЕС) № 600/2012 на Комисията от 21 юни 2012 г. относно проверката на докладите за емисии на парникови газове и на докладите за тонкилометри и относно акредитацията на проверяващи органи съгласно Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 181, 12.7.2012 г., стр. 1.

С цел на държавите членки да се предостави допълнителна помощ, свързана с наличието на автоматизирана система, Комисията създаде приложението DECLARE ETS във връзка с мониторинга, докладването, верификацията и акредитацията (през май 2016 г.). Тази уеб-базирана система цели да насърчи административната ефективност и използването на по-хармонизиран подход. Тя е разработена да подкрепи изпълнението на задълженията, свързани с мониторинговите планове, годишните доклади за емисиите, верификационните доклади и докладите за подобренията в рамките на СТЕ на ЕС в държавите членки. Платформата е разработена и хоствана от Европейската комисия, но достъпът е ограничен до отговорностите, възложени по силата на РМД и РАВ, т.е. до компетентните органи, операторите и — когато е уместно — избрания от оператора верификатор. Системата позволява също така на участващите държави членки да извличат данни в общи доклади.

6.2. Прилаган мониторинг

Съгласно докладите по член 21, представени на Комисията от държавите членки и засягащи прилагането на Директивата за СТЕ през 2015 г., при повечето от инсталациите се използва изчислителната методика. Само за 151 инсталации (в 22 държави членки) е докладвано, че използват системи за непрекъснато измерване на емисиите, най-често в Германия (CO₂ – в 28 инсталации, N₂O – в 10 инсталации, двата вида емисии – в една инсталации) и Чешката република (CO₂ – в 14 инсталации, N₂O – в 4 инсталации).

Само 13 държави членки са докладвали за използване на непряк подход от общо 40 инсталации, покриващи около 6,6 милиона тона CO₂ еквивалент (в сравнение с 6,1 милиона тона CO₂ еквивалент през предходната година). Повече от половината от тези общи емисии идват от 12 инсталации в Нидерландия.

Гъвкавостта при избора на позволените мониторингови методики допринася за разходоефективността на дейностите за мониторинг, докладване и верификация. Друг важен елемент, създаден за тази цел, е подходът, основаващ се на нива на изисквания. За всички параметри, необходими за определянето на данните за емисиите, са дефинирани така наречените „нива на изискванията“, за да се постигне пропорционалност между изискванията за мониторинговите дейности или за степента на неопределеност и размера на инсталацията. В РМД се въвежда задължение за всички оператори да спазват известни минимално допустими нива на изисквания, като предприятията с по-големи емисии трябва да спазват по-високи нива на изисквания (предполагащи по-надеждно качество на данните), а за по-малките източници на емисии, от съображения за разходоефективност, са валидни не толкова строги изисквания.³⁰

Огромното мнозинство от инсталациите изпълняват приетите по подразбиране минимални основни изисквания съгласно Регламента за мониторинг и докладване.

---

³⁰ Член 26 от Регламент (ЕС) № 601/2012 на Комисията.

Само за 113 инсталации от категория В (в сравнение със 118 инсталации през предходната година) или 14 % (също като през предходната година) е докладвано, че се отклоняват по поне един параметър от задължението за прилагане на най-високото ниво на изисквания за основните пораждащи емисии потоци (през 2013 г. тези инсталации са били 137 или 16 % от общия брой). Такива отклонения са допустими само когато операторът докаже, че най-високото ниво на изисквания е технически неосъществимо или води до неразумно големи разходи. Ако бъде установено, че тези условия са престанали да бъдат валидни, операторите трябва да подобрят своите системи за мониторинг. По същия начин държавите членки докладваха за броя на инсталациите от категория Б, които не отговарят на най-високото ниво на изисквания за основните пораждащи емисии потоци или източници на емисии. Доклади в този смисъл са получени от 22 държави членки (същите като през предходната година); те сочат, че общо 26 % от инсталациите от категория Б имат разрешение за някаква форма на отклонение от приетите по подразбиране изисквания, установени в РМД (в сравнение с 28 % през предходната година).

Горепосоченото потвърждава, че разпоредбите на РМД, отнасящи се за такива отклонения (като се има предвид, че те следва да бъдат надлежно обосновани от оператора и одобрени от компетентния орган), се прилагат на практика и че спазването на изискванията от страна на операторите като цяло е добро.

За операторите на въздухоплавателни средства съществуват по-малко възможности, приложими в областта на мониторинга на емисиите. При тях практически осъществими са само изчислителните подходи, като консумацията на гориво е основният параметър, който трябва да се определя за полетите, попадащи в обхвата на СТЕ на ЕС.

6.3. Акредитирана верификация

Съгласно докладите по член 21, представени от държавите членки през 2016 г., броят на верификаторите, акредитирани по вид на акредитационния обхват, възлиза на общо 1 077 верификатори, акредитирани за всички видове акредитационни обхвати. В повечето случаи отделните верификатори получават акредитация за повече от един обхват и затова числото не съответства на общия брой на верификаторите. В докладите на държавите членки по член 21 общият брой на верификаторите не се съобщава, но разумна оценка, основана на броя на верификаторите, акредитирани в областта на горивните процеси (което е и основният обхват на акредитацията), сочи, че за верификациите през 2015 г. са били акредитирани общо поне 130 отделни верификатори. Докладите по член 21, подадени от държавите членки през 2016 г., показват, че за верификациите в сектора на въздухоплаването през 2015 г. са били акредитирани 51 отделни верификатори. В РАВ се изисква всеки национален орган по акредитация да поддържа база данни, съдържаща актуална информация относно акредитираните от тях верификатори, включително обхватите на тяхната акредитация. Европейската организация за акредитация предлага централна връзка към съответните

национални органи по акредитация и техните списъци с акредитирани верификатори по СТЕ на ЕС³¹.

Взаимното признаване на верификаторите в държавите членки действа успешно: повечето държави членки (28, всички с изключение на Франция, Латвия и Словения) са докладвали, че на територията им действа поне един чуждестранен верификатор. Разполагаемостта на верификаторите не е създавала затруднения в системата през нито една от първите три години от прилагането на РАВ.

Установено е, че съответствието на верификаторите с РАВ е високо, доказателство за което е малкият брой административни мерки, за които съобщават държавите членки. Нито една държава членка не е докладвала за временно прекратяване или оттегляне на акредитация (за сравнение през предходната година е имало едно временно прекратяване и едно оттегляне). Само четири държави членки (в сравнение с три през предходната година) са отчетели намаления в обхвата на акредитацията, засягащи само петима верификатори (в сравнение с 6 през предходната година). Въпреки че през тази година държавите членки, които са докладвали, че са получили жалби срещу верификатори, са повече (девет, сравнено със седем държави), жалбите са с 20 % по-малко, като разрешаване на случая е докладвано за 96 % от получените жалби (в сравнение с 99 % през предходната година). Единадесет държави членки са докладвали за констатирано несъответствие на верификатор като част от процеса за обмен на информация между националните органи по акредитация и компетентните органи (в сравнение с осем държави през предходната година).

7. ПРЕГЛЕД НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ МЕРКИ В ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ

Държавите членки използват различни подходи по отношение на компетентните органи, които отговарят за изпълнението на СТЕ на ЕС. В някои държави членки са ангажирани няколко местни органа, докато в други се използва много по-централизиран подход. Докладите по член 21 осигуряват висока степен на обзор на организационната структура във всяка държава членка.

Съгласно докладите по член 21, подадени от държавите членки през 2016 г., в изпълнението на СТЕ на ЕС във всяка държава членка участват средно по четири различни компетентни органа. Следва обаче да се отбележи, че в някои случаи

³¹ Списък на Европейската организация за акредитация, съдържащ точки за достъп до националните органи по акредитация, които акредитират верификатори за СТЕ на ЕС: <http://www.european-accreditation.org/information/national-accreditation-bodies-having-been-successfully-peer-evaluated-by-ea>

държавите членки може да докладват за голям брой регионални/местни органи, образуващи един компетентен орган.

Координацията между компетентните органи е един от най-важните въпроси с оглед осигуряването на еднакво и правилно прилагане на правните изисквания в рамките на всяка държава членка, и тази координация се насърчава чрез съответните разпоредби на РМД. По отношение на координацията между компетентните органи държавите членки са докладвали, че използват различни инструменти по целесъобразност.

За 2015 г. 12 държави членки са докладвали, че са въвели законодателни инструменти за централизирано управление на мониторинговите планове или на докладите за емисиите (в сравнение с 10 държави преди това). В десет случая съществува централен орган, който предоставя задължителни указания и насоки (в сравнение с осем случая, докладвани през предходната година). Четиринадесет държави членки са съобщили, че централен компетентен орган прави преглед и доброволно предоставя съвети относно мониторинговите планове, уведомяването и докладите за емисиите (в сравнение с 11 държави членки през предходната година). Също така четиринадесет държави членки са съобщили, че редовно създават работни групи или провеждат срещи на органите (в сравнение с 12 държави членки преди това), а девет са съобщили за организиране на споделено обучение (в сравнение с 8 по-рано). Десет държави членки са докладвали за използването на съвместна ИТ платформа като допълнително средство за координация (в сравнение с 9 държави членки през предходната година). Само седем държави членки (Кипър, Естония, Унгария, Италия, Лихтенщайн, Люксембург и Малта) са посочили, че не използват нищо от гореизброеното; някои от тях не използват многочислени или сложни структури на компетентните органи.

Относно административните такси, събирани от държавите членки (във връзка с издаването на разрешителни и одобрението на мониторинговите планове), 16 държави са докладвали, че не начисляват такси на операторите на инсталации (Кипър, Германия, Естония, Франция, Гърция, Ирландия, Италия, Лихтенщайн, Литва, Люксембург, Латвия, Малта, Нидерландия, Швеция и Словакия). Операторите на въздухоплавателни средства не плащат такси в 16 държави (Белгия, Кипър, Чешката република, Германия, Естония, Испания, Гърция, Италия, Лихтенщайн, Литва, Люксембург, Латвия, Малта, Нидерландия, Швеция и Словакия). Там, където има такси, те са различни в зависимост от държавата членка и конкретната услуга. Например таксите, свързани с разрешителните и одобрението на мониторинговите планове при инсталациите, варират от 10 до 7 690 EUR, а таксите, свързани с подновяване на разрешително – от 10 до 2 481 EUR. Подобни различия се наблюдават и по отношение на въздухоплавателния сектор, като таксите за одобрение на мониторинговите планове варират от 10 до 2 400 EUR, а таксите за подновяване на мониторинговите планове – от 10 до 827 EUR.

Като цяло е видно, че системите на държавите членки до голяма степен са ефективни и са приведени в съответствие с административната организация на държавата. Прилага

се принципът на субсидиарност. Комуникацията между местните органи на държавите членки и обменът на най-добри практики между компетентните органи, включително чрез дейността на Форума по въпросите на спазването на изискванията по СТЕ на ЕС, следва да продължат да се укрепват и насърчават.

8. СЪОТВЕТСТВИЕ И ПРИЛАГАНЕ

В СТЕ на ЕС е постигната много висока степен на съответствие с изискванията: всяка година около 99 % от емисиите действително се покриват от изисквания брой квоти. През отчетния период степента на съответствие с правилата за СТЕ на ЕС също е била висока. По-малко от 1 % от инсталациите, които са докладвали емисии за 2015 г., не са върнали квоти, покриващи всичките им емисии, преди срока 30 април 2016 г. Тези (обикновено малки) инсталации отделят приблизително 0,5 % от обхванатите от СТЕ на ЕС емисии. В сектора на въздухоплаването степента на съответствие също е била много висока: операторите на въздухоплавателни средства, които са отговорни за над 99 % от авиационните емисии, обхванати от СТЕ на ЕС, са спазили изискванията. Това включва също така повече от 100 базирани извън ЕС дружества за търговско въздухоплаване, които са извършвали полети в рамките на ЕИП.

В Директивата за СТЕ на ЕС е предвидена „санкция за извънредно количество емисии“ в размер на 100 EUR (индексирани) за всеки тон емисии на CO₂, за който не е върната квота своевременно. Други санкции за нарушения, свързани с прилагането на СТЕ на ЕС, се налагат в съответствие с националните разпоредби, определени от съответната държава членка.

Компетентните органи в държавите членки продължават да допринасят значително за високата степен на съответствие с изискванията от страна на операторите, като осъществяват различни проверки на съответствието по годишните доклади за емисиите. Съгласно информацията в докладите по член 21, представени през 2016 г., всички държави членки (с изключение на Швеция и Италия) са проверили 100 % (с изключение на Франция – 90 %) от годишните доклади за емисиите за пълнота и вътрешна съгласуваност. Освен това данните показват, че държавите членки проверяват средно над 80 % от докладите за съгласуваност с мониторинговите планове и 70 % за съгласуваност с данните за разпределение на квотите. Двадесет и четири държави членки са докладвали, че осъществяват също и кръстосани проверки с други данни/информация.

Въз основа на докладите по член 21, представени от държавите членки през 2016 г., от компетентните органи в 16 държави членки (Австрия, България, Дания, Испания, Финландия, Франция, Хърватия, Латвия, Нидерландия, Норвегия, Полша, Португалия,

Румъния, Швеция, Словакия и Обединеното кралство) е било поискано да направят консервативни оценки общо само за 45 инсталации (по-малко от 0,5 %). За сравнение през предходната година тези инсталации са били 37 (0,3 %), но свързаните с тях емисии са били в размер на едва 8,3 милиона тона CO₂, в сравнение с 9,1 милиона тона през предходната година (и в двата случая по-малко от 0,5 % от общото количество емисии). Най-честите причини за изготвянето на такива оценки са непредставянето на доклад за емисиите до 31 март или непълно съответствие на докладите за емисиите с изискванията на РМД/РАВ.

Консервативните оценки за операторите на въздухоплавателни средства са били повече – общо 103 (Португалия – 47; Франция – 21; Румъния – 16; Обединеното кралство – 10; Италия – 6; Австрия, Испания и Ирландия по една), като всички с изключение на една се дължат на непредставяне на доклад за емисиите до 31 март. Това са близо 20 % от всички оператори на въздухоплавателни средства, но всички случаи се отнасят до оператори с малки емисии (в повечето случаи оператори с много малки емисии), засягащи много малко количество от общите емисии.

Проверките на компетентните органи продължават да бъдат важни за допълване на работата на верификатора и за гарантиране на високото качество на системата за мониторинг, докладване и верификация. За 2015 г. всички държави членки (с изключение на Гърция, Люксембург, Малта, Швеция и Италия) са потвърдили, че извършват допълнителни проверки на място и инспекции, за да проверяват изпълнението и съответствието на инсталациите с мониторинговите планове, изискванията на РМД и РАВ. Тринадесет държави членки (Австрия, Белгия, България, Дания, Финландия, Хърватия, Ирландия, Латвия, Нидерландия, Полша, Румъния, Словения и Словакия) са посочили, че тези проверки обхващат и операторите на въздухоплавателни средства.

През 2015 г. прилагането на „санкция за извънредно количество емисии“ е докладвано за много малък брой инсталации (едва 12) в 6 държави членки (Германия, Нидерландия, Полша, Португалия, Румъния и Обединеното кралство). В сектора на въздухоплаването санкции за извънредно количество емисии са докладвани за общо 9 оператори на въздухоплавателни средства от Испания, Исландия, Швеция и Обединеното кралство; 47 оператори на въздухоплавателни средства са докладвани от една държава членка (Португалия), като тази бройка изглежда съвпада с броя на докладваните консервативни оценки, което предполага наличието на връзка с операторите с много малки емисии.

Другите възможни санкции в държавите членки се различават съществено по отношение на вида на обхванатите нарушения и размера на санкцията. Някои държави членки са докладвали, че санкциите се определят от съда в зависимост от съответния случай. Повечето държави членки са докладвали за долна и/или горна граница за санкцията (според случая), като минималната варира от едва няколко десетки евро до 50 000 EUR, а максималната е от 100 EUR до 16 милиона евро. Девет държави членки (Белгия, Кипър, Дания, Естония, Франция, Ирландия, Люксембург, Норвегия и

Швеция) са докладвали също възможност за налагане на санкции под формата на лишаване от свобода от 3 месеца до десет години.

Единадесет държави членки са потвърдили прилагането на последната категория санкции през отчетната 2015 г. Случаи на лишаване от свобода не са докладвани, но на 35 инсталации и 5 оператори на въздухоплавателни средства са били наложени глоби на обща стойност 13 356 036 EUR, като 12 327 070 EUR са били наложени на една-единствена инсталация (в Италия) за работа без разрешително. Най-често докладваното нарушение е неподаване на верифициран годишен доклад за емисиите до определения краен срок (11 случая), следвано от неспазване на одобрения мониторингов план/РМД (6 случая), недокладване за промени в капацитета (5 случая) и неспазване на условията на разрешителното (4 случая). Други случаи засягат непредставяне на доклад за подобрения, неизпращане на уведомление за промени в мониторинговия план, неизпълнение на изискването за връщане на достатъчен брой квоти до 30 април и неизготвяне на мониторингов план.

Форумът по въпросите на спазването на изискванията по СТЕ на ЕС продължава да осигурява ефективен механизъм за споделяне между държавите членки и компетентните органи на информация относно мониторинга, докладването и верификацията и за определяне на най-добри практики за ефективно прилагане. Последната годишна конференция по въпросите на спазването на изискванията беше проведена през ноември 2016 г. Това помага да се гарантира възможно най-широка информираност за дейностите на Форума по въпросите на спазването на изискванията, по-специално по отношение на неговите пет работни групи: за мониторинг и докладване, акредитация и верификация, въздухоплаване, електронно докладване и улавяне и съхранение на въглероден диоксид. В периодите между конференциите на всички компетентни органи по СТЕ на ЕС се предоставя достъп до подробна информация относно срещите и текущата работа на работните групи чрез общ уебсайт.

Работната група на администраторите на регистри представлява форум за сътрудничество между държавите членки и Комисията като централен администратор по въпросите и процедурите, свързани с функционирането на регистъра на ЕС и прилагането на Регламента за регистъра.

9. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПЕРСПЕКТИВИ

През 2015 г. СТЕ на ЕС е довела до по-нататъшно намаляване на емисиите в ЕС, като продължава да бъде водещият инструмент на ЕС за справяне с изменението на климата и ефективен инструмент за намаляване на емисиите по разходоефективен начин. Намаляването на емисиите на парникови газове от участващи в схемата инсталации с около 0,4 % потвърждава тенденцията към намаляване от последните пет години.

Също така 2015 г. е първата, през която излишъкът на квоти, натрупан в системата от 2009 г. насам – до голяма степен заради дълбоката и трайна икономическа рецесия, която намали емисиите повече от предвиденото – за първи път отбеляза съществен спад. Това се случи благодарение на изпълнението на краткосрочната мярка за справяне с нарастващия дисбаланс между предлагането и търсенето, така нареченото отлагане на квоти, с което тръжната продажба на 300 милиона квоти беше отложена от 2015 г. за 2019—2020 г., в съчетание със стабилни емисии. Ефектите от тази мярка ще бъдат допълнени от резерва за стабилност на пазара, който ще започне да функционира от януари 2019 г.

Освен това третата година от фаза 3 допълнително показва, че СТЕ на ЕС има стабилна архитектура. От 2005 г. насам схемата подава ценови сигнал към електроцентралите и другите инсталации с цел стимулиране на научната и развойната дейност и инвестициите в чисти нисковъглеродни технологии.

В съответствие с ревизираните правила, чието прилагане се предлага да започне от фаза 4 (2021—2030 г.), през следващите години СТЕ на ЕС ще продължи да бъде разходоефективен двигател за нисковъглеродни инвестиции. По-силен, по-добре функциониращ европейски пазар на въглеродни емисии има потенциала да допринесе съществено за прехода към нисковъглеродна и по-добре енергийно обезпечена икономика в Европа. Той също така ще допринесе за глобалния преход към нисковъглеродна икономика, който вече е в ход и набира скорост след приемането на първото всеобщо споразумение за изменението на климата през декември миналата година в Париж.

Комисията ще продължи да наблюдава пазара на въглеродни емисии и в края на 2017 г. ще представи следващия си доклад.